Hukuk Bölümü 2001/60 E. , 2001/67 K.

- 1615 SAYILI YASA'YA GÖRE TESIS EDILEN GÜMRÜK PARA CEZASINA ILIŞKIN IŞLEMDEN DOĞAN DAVA
  - GÜMRÜK KANUNU (4458) Madde 242

"İçtihat Metni"

Davacı : TEKEL,(Tütün,Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri) Genel Müdürlüğü

Vekili : Av. G.P.

Davalı : İzmir Gümrükler Başmüdürlüğü

O L A Y : İzmir Gümrük Müdürlüğünün denetimi altında faaliyet gösteren Tekel Pazarlama ve Dağıtım Müessese Müdürlüğüne ait Gümrük Hattı Dışı Eşya Satış Mağazasında yapılan inceleme ve denetim sonucunda, Gümrük Hattı Dışı Eşya Satış Mağazaları ve Depoları Yönetmeliğinin 36. maddesinde belirtilen limiti aşan sigara satışı yapıldığının saptandığı nedeniyle adıgeçen firma hakkında, her bir satış için anılan Yönetmelik hükmü gereğince 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nun 156/2. maddesinde öngörülen gümrük para cezası uygulanmış olup; İzmir Gümrük Müdürlüğünce 20.9.1999 tarih ve 708 sayı ile verilen para cezasına ilişkin kararın, yapılan itirazın reddi yolundaki İzmir Gümrükler Başmüdürlüğünün 21.12.1999 tarih ve 200 sayılı kararı ile tasdik edilmesi üzerine, davacı işletme, 5.1.2000 günlü dilekçe ile, adli yargı yerinde söz konusu karara karşı itirazda bulunmuştur.

İZMİR 9. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ; 22.5.2000 gün ve E:2000/110, K:2000/555 sayı ile, 1615 sayılı Gümrük Yasasını yürürlükten kaldıran 4458 sayılı Gümrük Yasasının 242. maddesinin 7. bendi uyarınca, dava konusu itiraza bakma görevinin idari yargıya ait olduğu ve usul hükümlerinin derhal yürürlüğe girmesinin gerektiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, YARGITAY 7. CEZA DAİRESİ' nin 24.11.2000 gün ve E:2000/13728, K:2000/15922 sayılı kararıyla onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

Davacı İşletme, bu kez, gümrük para cezasına ilişkin kararın iptali istemiyle, 4.8.2000 gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

İZMİR 1. İDARE MAHKEMESİ TEK HAKİMİ; 12.10.2000 gün ve E:2000/542,K:2000/674 sayı ile, 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nun 158. maddesinin son fıkrasında yer alan "Gümrük Başmüdürlükleri ile Gümrükler Genel Müdürlüğünce verilecek kararlara karşı, tebliğleri tarihinden itibaren 15 gün içinde, yetkili mahkemeye müracaat olunabilir." hükmü yer almakta iken, 1615 sayılı Yasa'yı yürürlükten kaldıran ve 4.11.1999 tarih ve 23866 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 5.2.2000 gününde yürürlüğe giren 4458 sayılı yeni Gümrük Kanunu'nun itirazları düzenleyen 242. maddesinin 7 numaralı bendinde, gümrük başmüdürlükleri ve gümrük müsteşarlığı kararlarına karşı işlemin yapıldığı gümrük müdürlüğünün veya gümrük başmüdürlüğünün bulunduğu yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabileceği kuralının getirildiği; dava konusu işlemlerin 4458 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesinden önce ve 1615 sayılı Yasa'ya göre tesis edildiği tartışmasız olup, işlemlerin tesis edildiği tarih itibariyle bu uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargının görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, davacı İşletmece yapılan itiraz üzerine, İZMİR BÖLGE İDARE MAHKEMESİ' nce 31.1.2001 gün ve E:2001/23, K:2001/107 sayı ile onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Dr. Mustafa KILIÇOĞLU, Ümran SAYIŞ, Bekir AKSOYLU, Ayla ALKIVILCIM, Dr. Serdar ÖZGÜLDÜR ve Hıfzı ÇUBUKLU'nun katılımlarıyla yapılan 9.7.2001 günlü toplantısında, Raportör- Hakim İsa YEĞENOĞLU' nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ ile Danıştay Savcısı Emin Celalettin ÖZKAN' ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu ve idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak, davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmemiş, esas inceleme yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME:

Dava, gümrük para cezasına ilişkin işlemin iptali isteminden ibarettir.

Mülga 19.7.1972 tarih ve 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nun 158. maddesinin son fıkrasında, Gümrük İdaresince verilen ceza kararlarına karşı yapılan itirazlar üzerine, Gümrükler Başmüdürlükleri ile Gümrükler Genel Müdürlüğünce tesis olunan işlemlere karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yetkili mahkemeye başvurularak itiraz edileceği hükme bağlanmış; anılan Kanun'un uygulanmasına ilişkin Gümrük Yönetmeliği'nin 442. maddesinde, Yasa'da sözü geçen yetkili mahkemenin Asliye Ceza Mahkemesi olduğuna işaret edilmiş; gerek uygulamada gerekse yerleşik yargısal içtihatlarla, gümrük para cezasına karşı yapılan itirazları incelemekle adli yargı yerinin görevli olduğu kabul görmüş bulunmakta idi.

Anılan 1615 sayılı Yasa'yı yürürlükten kaldıran 27.10.1999 tarih ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 242. maddesinin 3. , 4., 5. ve 6. bendlerinde gümrük vergilerine ve cezalarına karşı gümrük idaresi nezdinde yapılacak itirazlarda izlenecek yöntem gösterilmiş ve 7. bendinde, "Gümrük başmüdürlükleri ile Gümrük Müsteşarlığı kararlarına karşı işlemin yapıldığı gümrük müdürlüğünün veya gümrük başmüdürlüğünün bulunduğu yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabilir." denilmiş, ancak mülga 1615 sayılı Yasa'ya göre tesis edilen ceza kararlarına karşı açılacak ya da açılmış olup da sonuçlanmamış davalar ile ilgili olarak herhangi bir geçici hükme yer verilmemiştir.

4.11.1999 tarih ve 23866 sayılı resmi Gazetede yayımlanan 4458 sayılı Yasa, 247. maddesindeki "Bu Kanun yayımını izleyen tarihten itibaren üç ay sonra yürürlüğe girer." kuralı uyarınca, 5.2.2000 gününde yürürlüğe girmiştir.

Olayda, dava konusu gümrük para cezası, mülga 1615 sayılı Yasa hükümlerine göre verilmiş olup; yeni Yasa Resmi Gazetede yayımlanmış olmakla birlikte mülga Yasa'nın yürürlükte bulunduğu dönemde idari itiraz yolunun tüketilmesi üzerine açılan davada, yeni Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonra adli yargı yerince verilen görevsizlik kararında, yeni Yasa hükümlerine göre idari yargının görevli olduğuna işaret edilmiş; bunun üzerine açılan davada ise,idari yargı yerince işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan eski Yasa'ya göre adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Buna göre, davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Hernekadar, sadece görev kuralı değil, Gümrük Kanunu tümüyle değiştirilmiş ise de; incelenen uyuşmazlıkta dava konusu edilen idari para cezasının hukuki niteliğinde bir değişiklik sözkonusu olmadığına ve yasakoyucu tarafından, yeni Gümrük Kanunu'ndaki görev kuralının, bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair geçici bir hüküm getirilmediğine göre, kamu düzenine ilişkin bulunan görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, gümrük para cezasına ilişkin işlemin iptali

istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde, yürürlükte bulunan 4458 sayılı Yasa'nın 242/7. maddesi uyarınca idari yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesi Tek Hakimince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İzmir 1. İdare Mahkemesi Tek Hakimi'nin 12.10.2000 gün ve E:2000/542, K:2000/674 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 9.7.2001 gününde KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ İLE karar verildi.